

بررسی فرآیندهای واجی و تحول معنایی واژگان در قابوسنامه

افسانه تاجیک قلعه خواجه^۱، معصومه خدادادی مهاباد^۲

چکیده

در فرآیند تحول تاریخی زبان فارسی در ادوار مختلف، تحول معنایی برخی از واژگان و جملات صورت گرفت که در این میان، تغییر و تطورات واجی یکی از مهمترین دگرگونی‌های آن به شمار می‌رود. در این مقاله تلاش می‌شود که نوع تصاویر واژه‌ای و معنایی در کتاب قابوسنامه که یکی از کتاب‌های نوشته شده در قرن پنجم است، نشان داده شود. به علت نزدیکی زمانی قابوسنامه به فارسی میانه پهلوی، تا حدود زیادی از خصوصیات آوایی زبان پهلوی را در خود حفظ کرده و بسیاری از واژگان بدون هیچ تغییری وارد این کتاب شده‌اند. روش کار در این تحقیق شیوه توصیفی-استنادی با استفاده از ابزار کتابخانه‌ای است. تغییرات واجی در این اثر به صورت‌های کاهش، افزایش، ابدال، ادغام و قلب خود را نشان داده که بیشترین فرآیند این تغییر، ابدال بوده است. در تحول معنایی مفردات در این مقاله، واژگان با چند وضعیت تحولی روبرو شده‌اند؛ یا متروک شده و یا علاوه بر معنای گذشته معنای جدید نیز گرفته‌اند. در تحول معنایی جمله‌ها اغلب در معنای غیر واقعی و وضعی خود به کار رفته و به صورت جملات کنایه‌ای درآمده‌اند.

واژه‌های کلیدی: قابوسنامه، تطور واجی، تحول معنایی.

۱. دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی ورامین پیشوا، ورامین، ایران (نویسنده مسئول)

Aftajik49@gmail.com

۲. استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی ورامین پیشوا، ورامین، ایران

mkhodadadi@yahoo.com

Investigating Phonetic Processes and Semantic Change of words

in Qabus Nameh

Afsaneh Tajik Qal'e khajeh

PhD Candidate in Persian Language & Literature, Islamic Azad University, Varamin- Pishva branch, Varamin, Iran. (corresponding author)

Masoomeh Khodadadi Mahabad

Assistant Professor, Islamic Azad University

Abstract

In the process of the historical evolution of the Persian language in different periods, the semantic change of some words and sentences has occurred; the phonological changes are considered as the most important ones. This article attempts to show the type of word and meaning images in Qabus Nameh, which is one of the books written in the fifth century. Due to the time proximity of Qabus-Nameh to Middle Pahlavi Persian, it has preserved a large extent the phonetic characteristics of the Pahlavi language and many words have entered this book without any changes. The method is descriptive using library sources. The phonetic changes in this work have been shown in the form of decrease, increase, conversion, integration and reverse, and the most frequent process was conversion. In the semantic transformation, the words have had several transformational contexts, either they have been abandoned or got a new meaning in addition to the previous ones. In the semantic evolution of sentences, they are often used in their unreal and contextual meaning and become ironic sentences.

Key words: Qabus Nameh, Phonological development, Semantic Change.